

Ingeborg Arvola (suom Aki Räisänen): Jäämeren laulu

Koti (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/>)

/ Ingeborg Arvola (suom Aki Räisänen): Jäämeren laulu (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net:443/ingeborg-arvola-jaameren-laulu/>)

Ingeborg Arvola (suom Aki Räisänen): Jäämeren laulu



Naisen paikka pohjolassa ja rakkaudessa – RIITTA VAISMAA

Isänsä puolelta suomalaista sukua olevan norjalaisen Ingeborg Arvolan omiin sukujuuriin perustuva *Jäämeren laulu* kertoo kiehtovasti pääosin 1860-luvulle sijoittuvaa tarinaa, jossa hänen isoisoisoäitinsä Priita-Kaisa Seipäjärvi lähtee Sodankylästä määränpäänään

Pykeijan kalastajakylä Pohjois-Norjan Finnmarkissa Jäämeren rannalla. Historiallinen romaani on paitsi sukusaaga myös oivallinen, lähes kansatieteellisen tarkka ajankuva pohjoisen elämästä sekä voimallinen rakkaustarina.

Priita-Kaisalla on kaksi aviotonta poikaa. Virkaintoinen Sodankylän pappi vaatii nuoren naisen kirkkoon ripitettäväksi, Priita-Kaisan mielestä häväistäväksi, neljään jumalanpalvelukseen. Priita-Kaisa ei jätä kotikyläänsä häpeissään vaan suutuksissaan.

Priita-Kaisa kohtaa moninaisella matkallaan vielä monta kertaa naisen aseman kohtuuttoman alemmuuden. Pahimmalta tuntuu, kun oma poika asettuu rintamaan, jossa miehet määrittävät naisen paikan ja etenkin moraalin. Parhaimmalta tuntuu, kun Näätämostä löytyvä rakkaus, Askan Mikko, jättää oman vakaan elämänsä rakkautensa tähden. Toki Priita-Kaisaa myös arvostetaan. Hän on riuska työhminen, tietäjä, parantaja ja lapsenpäästäjä.

Arvola hakee kirjoittaessaan yhteyttä suomen kieleen. Hän tunnistaa lapsuudestaan kielen rytmin niin hyvin, että luulee osaavansa suomea. Jälkisanoissaan hän kertoo, miten hän on kirjoittanut alkuperäisteokseen joitakin suomen sanoja. Nämä on suomennoksessa merkitty kursiivilla. Suomenkieliselle lukijalle ratkaisu ei tuo mitään lisäarvoa, koska sanat ovat aivan tavallisia suomen sanoja, esimerkiksi aina tai poika. Mitä ne kertovat norjalaiselle lukijalle, voi vain arvailla. Eivätpä liene alkukielellä *Jäämeren laulun* lukeneita häirinneen, koska teos sai Norjan arvostetuimman Brage-palkinnon ja oli Norjan ehdokas Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinnon saajaksi.

Jälkisanat olisivat muutoinkin sopineet kenties paremmin johdannoksi. Ei olisi tarvinnut arvailla em. yksittäisten kursivoitujen sanojen merkitystä, ei myöskään pohtia dokumentaarisia, muusta kerronnsta poikkeavia kappaleita aina siirryttäessä uusille vuosille. Mainiosti tarinaan sopivien katkelmien perustuminen Arvolan käyttämiin lähteisiin, olisi myös ollut suotavaa kertoa heti kärkeen.

On talvi, kun Priita-Kaisa poikineen lähtee mukanaan ajoporo nimeltään Rakastan ja ahkio, mihin mahtuu vähäinen omaisuus ja eväät ja usein myös pojat, etenkin vielä pieni Heikki. Kymmenvuotias isovelji Aleksis jo hiihtää melkoisia matkoja. Matkaa tehdään kohti Norjan rajaa.

Jäämeren laulussa väki kulkee, muutkin kuin Priita-Kaisa lapsineen. On tunnettua, että vaeltava elämäntapa kuuluu saamelaisille, jotka jutaavat poroelon rytmin mukaan. Arvola panee vaeltamaan niin suomalaiset, saamelaiset, etenkin koltat, ja norjalaiset. Monen

matka on vienyt Pykeijaan, missä parhaimmillaan meri kuohuu turskasta. Moni on jäänyt pysyvästi vuonoille, mistä on syntynyt suomensukuisten kveenien asutus. Pykeijasta Priita-Kaisa on suunnitellut saavansa työtä ja löytävänsä aviomieheksi ja pojille isäksi kunnollisen kalastajan, jolla olisi velaton vene ja hyvä laulunääni.

Arvola kuvaa kiinnostavasti liikkuvaa elämäntapaa. Ihmiset ovat avuliaita ja vieraanvaraisia. Kaikki tuntuvat olevan jos ei sukua niin ainakin tuntevan toistensa sukujuuret. Kulkiessa taloihin ja jopa kammeihin jäädään viikoiksi tai jopa kuukaussiksi säiden ja etenkin milloin joen jäätyksen ja milloin jäistä vapautumisen tähden. Vierailta toki odotetaan osallistumista talon töihin. Kesällä ei lähdetä liikkeelle, kun maataloustyöt on hoidettava. Lisäkädet ovat usein tervetulleita. Vihamielisyyttäkin on, kun mm. porovarkauksista syytetään jostain syystä epäilyttävää naapuria. Kynnys ilmoittaa epäilyksistä esivallalle ei ole korkea. Tuomareilla taas ei ole juuri tietämystä arktisista oloista, joten tuomiot ovat usein sattumanvaraisia.

Pohjoisen karun ympäristön Arvola tuntee hyvin. Hän kuvaa havainnollisesti, miten kaikki niin kasveista kuin eläimistäkin käytetään hyödyksi. Syötäväksi kelpaavat kaikki eläimen osat, ja nahasta saadaan peskit, joita tarvitaan niin vaatetuksena pakkasessa kuin vuoteessakin. Kasvit Priita-Kaisa tuntee tarkkaan eikä vain ravinnon kannalta. Hän tietää myös kasvien parantavat ominaisuudet.

Jäämeren laulussa on kauttaaltaan ja upeasti kuvattuna maagisia elementtejä. Priita-Kaisa on unennäkiä ja tietäjä. Hänellä on parantajan kyky, jota hän käyttää koko yhteisön hyväksi, niin ihmisten kuin eläintenkin. Hän myös tietää, jos ei voi auttaa. On toki niitäkin, jotka pelkäävät Priita-Kaisalla olevan paha silmä, koska eivät voi hyväksyä toimen naisen elämää.

Viehättävää on, miten kaikki – naiset, lapset ja raavaat miehet – uskovat kaikkialla ympäristössä elävään näkymättömään pikkuväkeen, jota ei saa loukata. Pikkuväelle jätetään pieniä lahjoja takaamaan ihmisten ja näiden sovinnollinen yhteiselämä. Suututettu väki voisi saada paljon paha-aikaa.

Aistivoimainen, arktinen rakkaustarina on *Jäämeren laulun* ehdoton vetovoima. Mikon ensi katseesta Priita-Kaisa tietää, ettei hän muuta rakkautta etsi. Mikko on varattu mies ja vakaa, *Raamattua* lukeva talollinen. Askon pariskunnalta puuttuu vain lapsi. Arvola kuvaa Priita-Kaisan ja Mikon lähentymisen ja koko heidän rakkauselämänsä äärettömän kauniisti ja samalla voimallisesti.

Kaikilla, etenkin miehillä, ja tuntuu olevan oikeus puuttua Priita-Kaisan elämään. Jopa lähes tuntemattomat miehet huomauttavat rakkaussuhteen sopimattomuudesta. Kunnan leskimieskin Pykeijan kylällä olisi valmiina ja halukkaana puolisoiksi. Kun on Jäämerelle saakka päästy, Aleksistakin on tullut lähes mies ja pätevä lisä kalastusporukkaan. Samalla hänestä tulee äitinsä ankarin kriitikko. Poika tuntuu olevan lähes ainoa, joka kuitenkin näkee Mikollakin olevan osansa asiassa. Hän ei nuoruuden ehdottomuudessaan suostu Mikon kalastusjoukkoon eikä asumaan saman katon alla sen enempää äitinsä kuin Mikonkaan kanssa.

Mikon laillinen aviovaimo pyrkii viimeisenä keinonaan estämään oikeusteitse rakastavaisten yhteiselön. Siitä seuraa *Jäämeren laulun* lähes kohtuuttoman surullinen loppu. Onnettomat tapahtumat vaikuttavat kuitenkin tilapäisiltä, näin ainakin suuren rakkauden herkistämä lukija toivoo ja usko. *Jäämeren laulu* vasta avaa *Ruijan rannalla* -teossarjan. Seuraavat osat toivottavasti tuovat valoa Priita-Kaisan ja Mikon elämään. Toivon pilkahduksen kirjailijakin *Jäämeren lauluun* kirjoittaa. Uusia osia ei voi olla odottamatta.

Arvola kirjoittaa äärettömän kaunista kieltä, joka tekee oikeutta tinkimättömille henkilöilleen ja karun pohjoisen luonnolle. Hän käyttää usein hyvin lyhyitä lauseita tai paremminkin vain parin kolmen sanan jaksoja peräkkäin. Rohkea ratkaisu onnistuu ja luo teokseen kiihkeän rytmin. *Jäämeren laulu* on parhaimmillaan kuin runoa. Suomentaja Aki Räsänen pysyy hyvin kirjailijan matkassa.

Ingeborg Arvola (s. 1974) debytoi kirjailijana v. 1999 ja on sen jälkeen kiroittanut useita kirjoja sekä lapsille että aikuisille. Ensimmäinen suomennettu romaani aloittaa *Ruijan rannalla* -sarjan. Kuinkahan monta teosta on odotettavissa? V. 2015 ilmestynyttä romaania *Neiden 1970* pidetään Arvolan ensimmäisenä kveenikirjallisuuteen kuuluvana teoksena.

Ingeborg Arvola: *Jäämeren laulu. Ruijan rannalla I* (Kniven i ilden. Sanger fra Ishavet) Suom. Aki Räsänen. Gummerus 2024. 368 s.

Riitta Vaismaa on kriitikko.

Solvej Balle (suom Sanna Manninen):

Tilavuuden laskemisesta II

(<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/solvej-balle-tilavuuden-laskemisesta-ii/>)

Henry D. Thoreau (suom Antti Immonen):

Viikko virran vietävänä

(<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/henry-d-thoreau-viikko-virran-vietavana/>)

admin

1 kommentti

()

Aili Helenius

Kirjoitettupm/30 - pm/30

Hieno arviointi, pitää lukea.

Vastaa

Viesti

Nimi

Sähköposti

Lähetä viesti

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed \(https://akismet.com/privacy/\)](https://akismet.com/privacy/).

Spefi -romaaneja (Tomi Sirviö)



Bram Stoker: Draculan vieras ja muita kauhukertomuksia (<https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/bram-stoker-draculan-vieras-ja-muita-kauhukertomuksia/>)

Proudly powered by WordPress (<https://wordpress.org>) | Theme: Content (<https://spicethemes.com>) by
SpiceThemes
